

СТ А Н О В И Щ Е

по дисертацията на **Петко Николаев Божков** на тема:
„Морфодинамика на изветрителни и склонови процеси в района на Земенския пролом“
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, професионално
направление 4.4. Науки за Земята (Геоморфология и палеогеография)

Дал становището:

проф. д-р Ангел С. Велчев,

член на научното жури – Заповед № РД38-672 / 04.12.2018 г.

на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Представеният за защита дисертационен труд от Петко Божков е разработен на 167 машинописни страници текст, включващ и литературна справка от 177 заглавия, от които 132 на кирилица и 45 на латиница, разположена на 12 страници. В текста са включени 70 фигури и 52 таблици с различно съдържание – карти, фотоматериали, профили, умело използвани от докторанта при разработката на дисертацията. Към материалите по конкурса е приложен и автореферат от 56 страници, които напълно съответстват на съдържанието на дисертацията.

Така разработена темата има твърде важно научно и практико-приложно значение, тъй като разглежда проблеми, свързани с територията на Земенския ландшафтен стационар. Нещо повече, по тези въпроси до сега в района на стационара не е работено. В такъв аспект разработката е напълно дисертабилна.

Дисертационният труд е разработен в пет основни глави плюс 4 страници увод, в които са разгледани актуалността на темата, обекта, целта и основните задачи на изследването. Веднага бих желал да отбележа, че целта и задачите са добре поставени и в общи линии са изпълнени добре.

В петте глави са разгледани редица въпроси, включително и теоретични постановки, методични и методологични проблеми на базата на публикувани източници и на собствени теренни изследвания и резултати на устроените експериментални площадки. Прави се анализ на съвременната обстановка за развитието на съвременната морфодинамика на изветрителните и склонови процеси в Северния дял на Земенска планина, Земенската котловина и пролома на р. Струма. Извеждат се редица резултати от заложените опити и извършените анализи.

Добро впечатление правят задълбочеността и точно обработената информация от наблюденията, извършени на стационара в минали периоди и съвременна дообработка и наблюдения, извършени от докторанта. Добре е разработен и илюстративният материал в дисертацията.

Много добре са разработени факторите, обуславящи морфодинамичните процеси, при което използвайки системния подход, докторанта разглежда тези фактори, които имат най-голямо значение. На първо място се поставят климатичните условия. Отделено е място за разглеждане и на антропогенните фактори, и то в добра форма с кратък исторически анализ. Би било добре тук да бъде внесена периодизация на антропогенните процеси през различните исторически периоди и на процесите в настоящия период.

Определено най-голям приносен момент има последната шеста глава, която се явява новост в проучването на района на стационара. С правилно приложена методика са разгледани процесите на морфодинамиката при различни макроформи на релефа като денудационни заравнености, склонови стъпала, склонове и котловинно дъно и то при различен петрохимичен състав, различен геоструктурен строеж и различни изветрителни кори, и определени почвени различия. Положително е и това, че при изветрителните процеси се отчитат, както различните форми на физическото изветряне, а така също и на химическото. Подобаващо място е отделено и на денудационните процеси, представени със сипейно-срутищни процеси, както и с проявата на крийпа, делувиалния смив и формирането на делувиално-пролувиални форми. Отчетено е развитието на тези процеси, както във времето, така и в пространството.

Заклучението завършва със серия от констатации за постигнатото, което определено смятам, че е в достатъчен обем и качество.

Според мое виждане, разработката би имала по-висока стойност, ако обхващаше по-големи територии от Земенска планина като Тичакски дял, Чиренец и Скакавишкия рид, поне към Земенския пролом. В този аспект биха се доказали различията, които съществуват в различна климатична обстановка и различен петрохимичен състав и различно състояние на изветрителните прокривки.

На второ място би се получила по-голяма читаемост на разработката, ако ключовите участъци бяха разглеждани с техните наименования, по местни топоними, примерно: Деянова махала при с. Храбри дол, седловина Св. Петър, Липовско равнище и т.н.

Заклучение

Изхождайки от цялостния анализ на дисертационния труд, автореферата, разработените графически и таблични материали, публикуваните материали по дисертацията, изтъкнатите ценностни моменти, в мен се оформи становище, че докторанта е положил много труд и усилия. Постигнал е определено добри резултати, в изясняването и анализа на изучаваните явления и процеси. Методично правилно е разработена темата. **Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка и предложение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на кандидата Петко Николаев Божков.**

София,
03.01.2019 г.

Дал Становището:.....
(проф. д-р А. Велчев)